

A SZERKESZTŐ ELŐSZAVA

Az 1998. novemberében Békéscsabán rendezett II. Alföld Kongresszuson rövid előadást tartottam „A víz szerepe az Alföld fejlődésében. Korlátok és lehetőségek” címmel. Az előadásra való fölkészülés során vetődött föl bennem az a gondolat, hogy e nagyfontosságú és szerteágazó témakör megérdemelne egy önálló kötetet. A Nagyalföld Alapítvány kuratóriuma is így látta, s 1999. tavaszán már meg is kezdődhettek a kötet szerkesztési és tanulmánykészítési munkálatai. A kitűzött cél, vagyis a víz szerepének és jelentőségének sokoldalú megvilágítása érdekében népes és rangos szerzőgárdát sikerült összetoborozni. A témakör interdiszciplináris jellegét és ilyen megközelítést jelzi, hogy a szerzők közt egyaránt találunk hidrológust, geográfust, geológust, biológust, ökológust, mezőgazdasági közgazdászt és mérnököt. A tanulmányok több mint fele 1999-ben elkészült, de – többek között az 1999. és a 2000. évi rendkívüli Tisza-völgyi árvíz és belvíz miatt – a húsz tanulmányból álló kézirat csak 2000 végére állt össze. Az időbeli csúszás bizonyára rontott a kötet egyébként is nehezen megteremthető egységességén, de ilyenformán a legutóbbi évek igen szélsőséges hidrológiai eseményeire is ki lehetett térni, vagy azokra legalább megjegyzésben utalni.

Az előbbieken jelzett rendkívüli események kiemelt figyelmet irányítottak a tájra, amelynek egyik következménye lett a Tisza völgyére összpontosuló, az MTA Regionális Kutatások Központja Alföldi Intézete által koordinált „Tisza-kutatási program”. A program eredményessége érdekében a jelen kötetben közölt eredményeket is rendelkezésre bocsátottuk.

A kötet első felében közölt tíz tanulmány a vizet elsősorban mint természeti adottságot vizsgálja, – környezetével összefüggésben, bizonyos emberi tevékenységekre is tekintettel. Az egyes tanulmányok a vízháztartási alapösszefüggéseken túl a víz tájformáló szerepét, a vizes élőhelyek jelentőségét, az Alföld árvízi és belvízi veszélyeztetettségét, aszályérzékenységét, a vízkészletek mennyiségi és minőségi jellemzőit tárgyalják. A kötet második felében lévő tanulmányok egyrészt a vízhasznosítás és az azzal összefüggő környezetvédelem kérdéskörét ölelik fel (a folyók hullámterének hasznosítása, a települések vízellátása, csatornázása és a szennyvizek tisztítása, öntözés, halászat, vízi közlekedés, vízerőhasznosítás, hévízgazdálkodás), másrészt stratégiai kérdésekkel, az Európai Unióhoz való csatlakozásunk vízügyi vonatkozásaival és az előttünk álló fontosabb feladatokkal foglalkoznak. A víz és az Alföld kapcsolatának bemutatásában – a Nagyalföld Alapítvány köteteinek korlátozott terjedelme miatt – teljességre természetesen nem törekedhetünk, – nyitva az út a hasonló, még átfogóbb és nagyobb lélegzetű munkák előtt.

Végül ezúton is megköszönöm a szerzők önzetlen közreműködését, „társadalmi” munkáját. Hálával tartozom dr. Rakonczai Jánosnak, a Nagyalföld Alapítvány igazgatójának, kitartó buzdításáért és türelméért, s a technikai szerkesztésért Boga Tamás László munkatársamnak pedig a szerzői kéziratok gondozásáért és a szöveg-

szerkesztésért. Remélem, hogy a kötet létrehozásába fektetett fáradságos munka nem volt hiábavaló. Az egyes tanulmányok konkrét ismeretanyagot, sok hasznos információt nyújtanak, az egész kötet pedig ösztönzést adhat ahhoz, hogy a vízzel foglalkozó, más-más szakterületen tevékenykedő kutatók és gyakorlati szakemberek az eddigieknél jobban összefogjanak, összehangoltan és együtt munkálkodjanak az alföldi problémák megoldásán, közös kincsünk az Alföld megvédésén és fölemelésén, így szolgálva – Széchenyivel szólván – „az egyetemes hazának szent ügyét”.

Szeged, 2000. december

Pálfai Imre